

BYGNINGER OG
GRØN OMSTILLING

Muligheder for aktive el-forbrugere og energifællesskaber i Danmark

Pixi-udgave

Pixi-udgaven er baseret på fremsynsnotatet "Muligheder for aktive el-forbrugere og energifællesskaber i Danmark", udarbejdet i projektet "Bygninger og Grøn Omstilling" støttet af Realdania og Grundejernes Investeringsfond.

Forfattere: Søren Dyck-Madsen, CONCITO, Camilla Damsø Pedersen, CONCITO, Christian Jarby, Rådet for Grøn Omstilling

Udgivet: september 2020

Kort overblik

Danmark har valgt, at den samfundsmæssige omstilling af især el-produktionen væk fra fossile brændsler og over til vedvarende energi fortrinsvis skal ske i det kollektive energisystem.

I EU-Kommissionens forslag til elmarkedsdirektivet af den 30.11.2016 var der fokus på, at EU's grønne omstilling skulle ske ved, at hver enkelt bygning skulle energieffektiviseres og forsynes med vedvarende energi, gerne fra egen produktion på matriklen.

For Danmark ville dette betyde, at man omstillede det samlede kollektive energisystem til vedvarende energi og samtidig skulle omstille alle bygninger til at være mere eller mindre selvforsynende med vedvarende energi. Det blev vurderet til ikke at være hverken hensigtsmæssigt eller omkostningseffektivt.

Danmark fokuserede derfor i forhandlingerne om direktivet på, at det skulle være muligt for lande som Danmark at fastholde sin strategi om at lave skiftet til vedvarende energi i det kollektive energisystem. Dette lykkedes.

Det betyder, at Danmark ved implementeringen af reglerne kan drage nytte af at være et af de lande, som allerede er nået længst i skiftet fra fossile brændsler til vedvarende energi i det kollektive energisystem, og allerede har muligheder og rettigheder for egenproducenter i den nationale el-lovgivning. Det er derfor ikke nødvendigt med store ændringer i de danske regler på baggrund af elmarkedsdirektivet.

Det fremlagte høringsforslag til dansk implementering af 6.6.2020 lægger op til, at omstillingen af det kollektive energisystem fortsat vil være i fokus. De aktive forbrugeres og energifællesskabernes rolle vil være at bidrage til at gøre denne omstilling billigere, især for el-nettene, og kunne modtage betaling herfor.

Endvidere ser det ud til, at reglerne fortsætter med fritagelse for betaling af afgift m.v. for den egenproduktion af strøm, som forbruges "bag måleren" med det samme på egen matrikel.

Forventninger

Ud fra en analyse af bestemmelserne i EU's elmarkedsdirektiv, den danske forhandlingslinje om direktivet og det fremlagte høringsudkast fra ministeriet kan der peges på følgende forventede vilkår for aktive forbrugere/egenproducenter og eventuelle kommende fællesskaber:

For aktive forbrugere / egenproducenter kan det forventes:

- Egenproduktion af elektricitet vil fortsat kunne opnå fritagelse for betaling af afgift til staten for den del af el-produktionen, som forbruges samtidigt bag måleren på den enkelte lokalitet.
- Al import/forbrug af elektricitet fra det kollektive el-net vil blive pålagt el-afgift.

- Aktive forbrugere har ret til at sælge overskydende el-produktion til dagspris, hvis el-nettet har kapacitet til at transportere dette.
- Aktive forbrugere vil, som alle andre forbrugere, have ret til at deltage i eventuelle markeder for fleksibilitetsydelser, såfremt de opfylder betingelserne herfor, og den lokale placering af forbrugeren i el-nettet muliggør en deltagelse.
- Anvendelse af egen lagring / egne batterier "bag måleren" vil fortsat være mulig for at øge "samtidigeden" af eget forbrug og egenproduktion uden import af el fra el-nettet.
- En del af tariffbetalingen vil fremadrettet ske som en betaling fastlagt pr. år for det maksimale effekttræk i stedet for som i dag udelukkende pr importeret kWh fra el-nettet. Dette vil mindske afgiftsfordelen fra samtidighed mellem forbrug og egenproduktion, men øge fordelene ved at anvende eventuelle batterier til at nedsætte det maksimale effektbehov i stedet for at anvende dem til at øge samtidigheden mellem produktion og forbrug.
- Der vil gradvist komme indtægtsmuligheder/tariffordelen til forbrugere, som aktivt deltager med fleksibilitet, når der er behov for dette til billiggørelse af drift af det kollektive el-net. For små forbrugere må det forventes, at denne indtægt fortrinsvist vil komme fra betaling fra el-netselskabet, hvor et fleksibelt forbrug kan spare en bekostelig forstærkning af det pågældende (lokale) el-net.
- Især den påbegyndte tidsmæssigt opdelte tariffbetaling for anvendelse af el i højlastsituationer, mellemlast-situationer eller lavlast-situationer vil gradvist udvikle sig fra en relativt stiv regulering udelukkende fastlagt ud fra de historiske forbrugsspidser til en mere dynamisk timebaseret tidsdifferentiering, når elektrificeringen af varme og transport slår kraftigere igennem.
- Der findes en løsning, så aktive forbrugere fremover uden at blive dobbeltbeskattet kan udnytte eventuelle egne batterier til at tilbyde fleksibilitet til især el-netdriften ved f.eks. at lagre el fra el-nettet, når denne er billig, og der er plads i el-nettet, for herefter at sælge den tilbage til el-nettet, når prisen er høj og/eller hvor el-nettet er trængt og har behov for lokalt supplement.

For borgerenergifællesskaber kan det forventes:

- Borgerenergifællesskaber kan ikke involvere parter fra flere lande.
- Borgerenergifællesskaber kan ikke drive egne el-distributionsnet.
- Hverken borgerenergifællesskaber eller andre aktive forbrugere får ret til at sælge ydelser som fleksibilitet til energisystemet eller el-nettet, hvis der ikke er behov for ydelsen eller efterspørgsel efter den.
- Borgerenergifællesskaber, hvor en eller flere etageejendomme på samme matrikel eller lokalitet installerer en hovedmåler for alle lejligheder, vil fortsat kunne afregne med el-handler og el-net-selskab efter flowet i denne hovedmåler. De bliver herved betragtet på lige fod med en enkelt aktiv forbruger/egenproducent.

- Borgerenergifællesskaber mellem flere forbrugere på forskellige matrikler eller lokaliteter kan forvente en afgiftsbetaling baseret på hver enkelt forbrugers import af el fra el-nettet. Der kan således ikke forventes besparelser på betaling af el-afgifter til staten eller el-net-tariffer ved indgåelse af et borgerenergifællesskab på tværs af matrikler eller lokaliteter.
- Borgerenergifællesskaber har efter elmarkedsdirektivet ret til en forhandling om tarif til el-netselskabet baseret på borgerenergifællesskabets skabelse af økonomiske fordele eller ulemper for det kollektive el-net. Det må forventes, at forhandlingsretten af el-nettarif for borgerenergifællesskabet kan anses for tilgodeset ved, at borgerenergifællesskabet kan påvirke sin tarifbetaling ved at reagere på den tidsmæssige forskel på el-net-tariffen, som er afpasset efter el-nettets behov for flytning af forbrug fra spidstimerne til lavlast-timerne i hver enkelt lokalitet - på samme måde som alle andre forbrugere.
- Det synes oplagt, at borgerenergifællesskaber, især i områder med et "tyndt" elnet, gennem sin samlede aftalte fleksible opførsel kan modtage en form for betaling for dette fra el-net-selskabet sat i forhold til den omkostning, som el-net-selskabet kan spare til udbygning af el-nettet lokalt.
- Det synes nødvendigt at udvide begrebet "tarif" til at omfatte både en kWh-baseret tarifbetaling, en maksimal-effekt-betaling, en tidsdifferentieret tarif og diverse mulige betalinger fra el-net-drift ved levering af fleksibilitet, som er nødvendig for at undgå eller som kan udskyde en omkostningstung opgradering af el-nettes kapacitet.
- Der synes ikke at komme egentlige nye økonomiske fordele ved at indgå et borgerenergifællesskab uden lokal sammenhæng, da både afgifter og tariffer vil ske efter et bruttoprincip, hvor det er brugen af el-nettet i hver enkel lokalitet, som afgør betalingens størrelse.
- Det synes nødvendigt at finde en smidig løsning på konfliktpunktet om, at deltagelse i et borgerenergifællesskab defineres som at udnytte sin ret til frit valg af el-leverandør – samtidig med, at retten for den enkelte forbruger til frit at vælge el-leverandør med højst ½ års binding fastholdes.

Målgruppe for fremsynsnotatet om aktive el-forbrugere

Flere boligafdelinger påtænker at etablere egenproduktion af vedvarende energi. Nogle af disse kunne forvente, at de ved dannelse af energifællesskaber, som virtuelt "sammenlægger" forbrugere uden fælles lokalitet eller matrikel, får mulighed for at lægge endnu mere samhørende egenproduktion og forbrug "bag måleren". Dermed kunne de forvente at opnå yderligere økonomiske fordele ved reduktion af betaling af f.eks. el-afgifter og el-net-tariffer. Dette ventes ikke at blive tilfældet.

Fremsynsnotatet har fokus på aktørerne i boligafdelinger samt deres rådgivere, kommunerne, embedsværket, og de el-net-selskaber, som forbrugerne er hjemmehørende hos.